

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรมความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงาน และคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจ สมบูรณ์แข็งแรงประกอบอาชีพได้ มีวิถีชีวิตกลมกลืนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สุมน อมรวิวัฒน์, 2550, หน้า 461) ซึ่งสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) และสอดคล้องกับอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา จัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และ วัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝัง ความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อ การทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตาม ความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของ การพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักทดสอบ ทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึง สุขกาย สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึง เป็น คนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข (หมายถึง เป็นคนดีของคนรอบข้างและสังคม)” และในมาตรา 7 ที่ว่า “ในกระบวนการ เรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553, 2553, หน้า 5) นอกจากนี้ เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ว่า คนไทยยุคใหม่ต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญารู้คิด มีสมรรถนะ และมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติ และเป็นพลเมืองดีของโลก ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ได้มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญามีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 4-5) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ การบริหารและจัดการการศึกษาของรัฐ การบริหารและจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการบริหารและจัดการศึกษาของเอกชน และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) มีกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสเป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น และ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานในสถานศึกษา งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา และเป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนบรรลุเป้าหมาย ซึ่ง ฐร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 540) ชี้ให้เห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะทางการศึกษา โดยมีหลักการสำคัญที่มีส่วนในการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้คนทำงานมีความภาคภูมิใจ โดยธรรมชาติแล้ว การทำงานคนเดียวย่อมสำเร็จได้ยากจึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันในองค์กร ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม องค์กรจึงจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับอำนาจ ท้องโปรง (2553, หน้า 3) กล่าวว่า งานวิชาการ

ถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนงานอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมา โดยเป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถิตย์ชัย วรานนท์วิช, 2553, หน้า 144-145) ขอบข่ายงานวิชาการมีทั้งหมด 8 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การเรียนการสอน 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 5) การพัฒนาใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางการศึกษา (สมเดช สีแสง, 2550, หน้า 303-304)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ได้ดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ยังคงพบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น บุคลากรในโรงเรียน รวมถึงชุมชน ผู้ปกครอง มีบทบาท หรือมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนใหญ่การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนมาจากคณะผู้บริหาร บุคลากร ชุมชน และผู้ปกครองขาดความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ปัญหาการบริหารงานวิชาการที่พบคือ ขาดความสม่ำเสมอในการทำวิจัย และขาดความตระหนักในการให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนการสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานในหลายวิชา และผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Testing: O-NET) มีบางวิชาที่มีคะแนนต่ำกว่าคะแนนมาตรฐาน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาไทย และยังพบว่า การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาหลาย ๆ ด้าน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในหลายระดับชั้นต่ำกว่าเกณฑ์ ในหลายสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจาก ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ครูไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่และการมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ ครูไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน และครูไม่มี

ส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1, 2554, หน้า 3)

ในช่วงของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการในการบริหารจัดการศึกษา การกำหนดความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาที่เป็นเรื่องใหม่ที่จะต้องดำเนินการในหลาย ๆ เรื่อง ภายใต้กรอบกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ได้กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานการจัดการศึกษา โดยมีกลยุทธ์และจุดเน้นด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพ การบริหารและจัดการศึกษา ที่ต้องการพัฒนาความเข้มแข็งของสถานศึกษาในด้านประสิทธิภาพ การบริหารจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ในระดับสถานศึกษาพบว่า โรงเรียน ยังขาดการมีส่วนร่วม ขาดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ โรงเรียนจึงควรเน้นการมีส่วนร่วมในการ บริหารให้มากยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1, 2555, หน้า 35)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนา การบริหารงานวิชาการแก่ผู้บริหารและครู และใช้เป็นเครื่องมือกำหนดนโยบาย วางแผน และ บริหารงานทางด้านวิชาการให้มีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะของ เขต 1 มีผลสัมฤทธิ์และมาตรฐานทางวิชาการสูงมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะของ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะของ เขต 1 จำแนกตามเพศและระดับชั้นที่สอน

คำถามของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามเพศ และระดับชั้นที่สอน แตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนา นโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

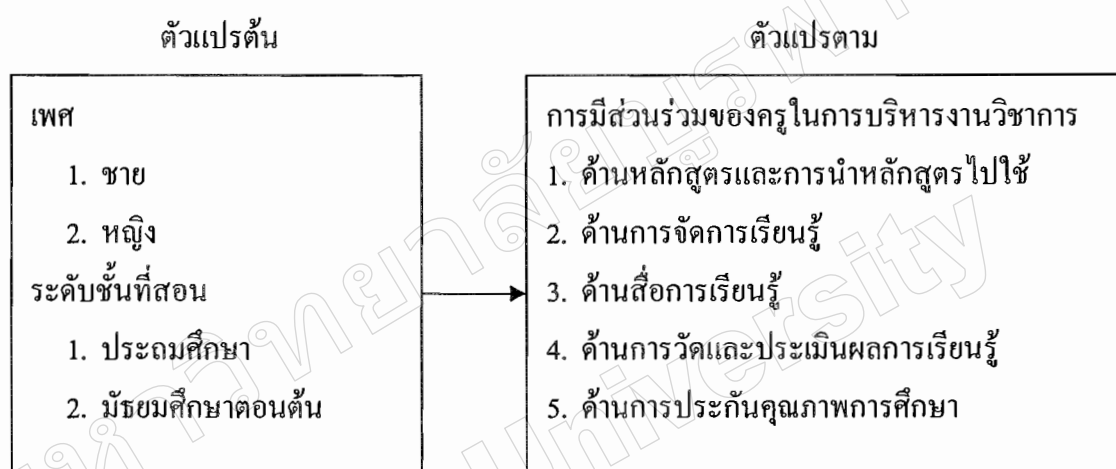
สมมติฐานของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามเพศ ที่แตกต่าง มีความแตกต่างกัน
2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามระดับชั้นที่สอนที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 19-23) และอิทธิเดช สิทธิจันทร์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามะหาราช

เขต 2 ซึ่งมี 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยศึกษาและเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ และระดับชั้นที่สอน จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศและระดับชั้นที่สอน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ตามแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มี 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.3 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 1.5 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 196 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2555 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นที่สอน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 ระดับชั้นที่สอน

3.1.2.1 ระดับชั้นประถมศึกษา

3.1.2.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

3.2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

3.2.3 ด้านสื่อการเรียนรู้

3.2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.2.5 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของครูกับผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอน อาจจัดบริการห้องสมุด การนิเทศภายใน การประชุมอบรมวิชาการ การนิเทศการสอน และประกันคุณภาพ ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามของครู โดยการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ใน 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ จัดให้มีการนิเทศติดตาม และการประเมินผลการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลายที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมตัวชี้วัด เนื้อหา รายวิชา เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.3 ด้านสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การผลิต การเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้ การจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ จัดระบบการเก็บรักษาและการให้บริการสื่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยจัดทำเครื่องมืออย่างหลากหลายวิธี กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล การมอบหมายหน้าที่ให้ดำเนินการ และการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2.5 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการวางแผนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนไว้ตั้งแต่ต้นภายในสถานศึกษา ทำให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษา มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่การสอนระดับการศึกษาต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

4. เพศ หมายถึง ปัจจัยทางกายภาพของครูที่ทำหน้าที่สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จำแนก ดังนี้

4.1 ชาย หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่การสอนที่เป็นผู้ชาย

4.2 หญิง หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่การสอนที่เป็นผู้หญิง

5. ระดับชั้นที่สอน หมายถึง ระดับและพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน ซึ่งในที่นี้ หมายถึง ภาระงานของครูในแต่ละระดับชั้น โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

5.1 ระดับชั้นประถมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอน ที่สอนหนังสือในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

5.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ครูผู้สอน ที่สอนหนังสือในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

6. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 หมายถึง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบไปด้วย โรงเรียน 8 โรง ได้แก่ 1) วัดเกลบบน 2) วัดท่าเรือ 3) วัดตะพงนอก 4) ชุมชนวัดทับมา 5) ชุมชนวัดบ้านแสง 6) วัดโนไร่ 7) บ้านสำนักทอง 8) วัดห้วยโป่ง

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 หมายถึง หน่วยงานของรัฐ ภายใต้การควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนในสังกัดอยู่ใน 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอนิคมพัฒนา และอำเภอบ้านฉาง